

NAŠE SLIKE.

Hrvaška drama prihaja v narodno gledališče. Slikal J. Tišov. Današnji številki priložena slika nam kaže podobo, ki je v največji kras hrvaškemu narodnemu gledališču v Zagrebu. Odpira se hram modric, ki je bil doslej pristopen le izvoljenim narodom, in vanj pride v slavnostnem, veselem sprevodu jugoslovanski narod v svojih pisanih, lepih nošah. Vse je živo in radostno na sliki, polno upanja v veliko bodočnost domače umetnosti. Bodi ta slika vesela prorokba hrvaški drami!

Vrbsko jezero (str. 1.). G. M. Jama nam je naslikal z lahkotnim čopičem krasen prizor z naše domače zemlje. Vrbsko jezero z lično cerkvico je najlepši biser koroške zemlje. Sinja jezerska gladina se razteza med zelenimi bregovi daleč po koroški dolini, in sivi gorski velikani zró vanjo iz daljave. Na naši sliki se vidi najlepši del jezera. Lahne jadrnice plóvejo okoli otočiča, v daljavi pa puha majhen parobrod.

V božični noči (str. 9.). Risal Ivan Vavpotič. Krasen motiv, naroden in nabožen! Stari organist igra opolnoči na koru in orgije so okrašene s svežim smrečevjem. Vse je svetlo v cerkvi, in jasni otročji glasovi pevajo slavo novorojenemu Izveličarju. Kako so dobro oblečeni, da jih ne zebe! Spodaj pa vidimo vzorec prav narodne ornamentike, ki nam je tako dobro znana od domačih jasic.

Sneg orjejo na str. 16. Sneženi plug so napregli, in konjski kraguljčki so zazvonili skozi vas, ravno ko so prišli mladi junaki iz šole. Seveda so morali vsi skočiti na plug, da bo težji in se bo bolj zarezal v sneženo plast. In videl jih je njihov gospod učitelj — ter jih je naslikal... Naj le dobro orjejo!

Želimlje (str. 17.), so prijeten idiličen kraj ob koncu barske ravnine pri Ljubljani, kjer se začne že svet vzdigovati. Tam župnikuje naš pisatelj Fr. S. Finžgar. V tej mirni, tihi dolinici snuje svoje povesti iz davnih in novih časov.

Petropavlovsk (str. 25.) je močna trdnjava v Petrogradu. V cerkvi so grobovi ruskih carjev, v trdnjavi pa ječe za politične in druge zločince. Zdaj so zopet polne te temne, žalostne ječe... Ruski slikar Jarošenko nam je naslikal samotno in

žalostno življenje takega jetnika. Stopil je na mizo, da bi bil bliže solnčni luči. A okno je tako ozko in visoko, in le redki žarki prodirajo skozi omrežje. Ah, kdaj mu zasije solnce svobode? Od daleč sliši vpitje revolucionarjev in streljanje vojakov. Ali ga pridejo osvoboditi? Ali bo umrl v tem zidovju?

Sv Trije kralji je slika domačega slikarja A. Herrleina v frančiškanski cerkvi v Ljubljani. Bil je rojen Nemeč, a se je stalno naselil v Ljubljani. Kompozicija je jako živahna, in slika naredi prav dober vtisk.

Riegrovo nabrežje v Pragi (str. 38.) je v modernem, najnovejšem delu kraljevega mesta zlate Prage. Elegantne hiše se vrsté v ponosni vrsti. Ves drug prizor nudi pa morska pokrajina pri Opatiji (str. 41.). Tam velikomestni šum, tu pa krasna priroda v blesku solca in sinjega morja.

Goričica (str. 56.), je prav lep kraj ob kamniški železnici. Bolj kot od cerkve je pa postal ta kraj znan po Domžalah in po tamošnji slamninarski obrti. Domžale leže namreč takoj pod Goričico, kjer je ekspozitura mengiške župnije. Naša slika nam hoče ohraniti v spominu, kakšna je bila Goričica nekdaj. Močno utrjena stolpa kažeta, da je bila tu trdnjava proti Turku. Zdaj pa se je že mnogo izpremenilo. Vse se prenavlja, novi ljudje prihajajo z razvojem industrije, in zato se izpreminja tudi častitljiva Goričica. Ne bo dolgo, da bo tam nova župnija.

Srbskega kraljeviča Jurija (str. 61.) so lani z veliko slovestnostjo proglasili za polnoletnega. Prestol Karadjordjevičev ima torej dediča, ki se že pripravlja v vseh potrebnih vednostih, da bi mogel nekoč voditi usodo domovine.

Državna zbornica v Kristijaniji (str. 61.). Norveška se je ločila od Švedske. Norvežani so po ljudskem glasovanju odstavili švedskega kralja Oskarja in izvolili za kralja danskega kraljeviča Hakona.

Giosué Carducci (str. 62.). Pred kratkim je praznoval svojo sedemdesetletnico Giosuè Carducci, italijanski pesnik in literarni zgodovinar. Carducci je silno nadarjen pesnik, ki je pa v svoji mlajši dobi svoj talent mnogokrat zlorabil celo v blasfemičnih verzih (Inno al Satana). Bil je pesnik revolucije proti cerkvi, eden izmed vročerkvinih revolucionarjev, ki so delali „zedinjeno Italijo“. Pozneje je

svoje mišljenje nekoliko izpremenil. Ob sedemdesetletnici so ga Italijani zelo slavili.

Jan Kubelik (str. 62). znani češki goslar, eden prvih umetnikov na violino, je prošlo sezono z velikanskim uspehom igral v Ameriki.

New Yorkske orjaške palače. Naša slika str. 61. nam kaže velikanska poslopja, s katerimi se ponša New York, to največje trgovsko mesto novega sveta. Na ozkem otoku Manhattan je začetek tega ogromnega mesta, in tu je tudi središče vsega prometa. Ker vedno bolj primanjkuje zemljišča, so prisiljeni Američani zidati visoko v zrak; saj stane kvadraten meter stavbišča v New Yorku do 15.000 K, zrak je pa še vedno zastoj. Zato so pa hiše vedno višje in višje, nadstropje stavijo na nadstropje, tako da postajajo hiše že kar stolpom podobne. Posebno veliki časniki se kar izkušajo med sabo, kateri bo višje sezidal svoj dom, da nadkrili svojega tekmeča.

Šola „Glasbene Matice“ v Ljubljani šteje letos brez dijaškega zbora 275 učencev. Učitelji so: Za klavir gg. Gerbič, Procházka, Vedral, Pavčič in gdč. Praprotnik, za violino gospod Vedral, za čelo g. Krauss, za flavto g. Breznik, za solopetje gg. Gerbič in Hubad, za teorijo in šolsko petje g. Pavčič, za harmonijo in kontrapunkt g. Hubad.

Josipa Stritarja je imenoval občinski svet ljubljanski za častnega meščana.

Slovenska in hrvaška „Matica“. Pododsek „Slovenske Matice“ v Ljubljani se je nedavno posvetoval o tem, kako bi se dalo doseči skupno delovanje slovenske „Matice“ s hrvaško. Predložil je za obe „Matici“ sledeči predlog: „Slovenska Matica“ naj bi izdala vsako leto po eno hrvaško knjigo na svoje stroške in ravno tako „Hrvaška Matica“ eno slovensko pod imeni „Slovenska knjižnica“ oziroma „Hrvatska knjižnica“. — Urednik „Slovenske knjižnice“ bi bil pri „Hrvatski Matici“ Slovenec in „Hrvatske knjižnice“ pri „Slovenski Matici“ Hrvat. — Obe „Matici“ volita urednika po svoji volji, honorarji pa se določijo po društvenih pravilih.

Sobota. Na strani 143. „Letop. Mat. Slovenske“, l. 1885. navaja I. Navratil v svojem članku: „Slovenske narodne vraže in prazne vere“ tudi etimologijo besede sobota. On trdi z Miklošičem in Kopitarjem, da je „sobota“ strn. „sambaz“, a ne naravnost iz hebr. „sabbath“, niti iz grško-lat. lica *σάββατον* — sabbatum. Paul, Etymolog. Wörterbuch der deutschen Sprache, 6. Aufl. 1905 pa pravi na str. 327.: „Aus kirchenl. sabbati dies, woraus frz. samedi, ital. sabbato, prov. dissapte, ir. sapaít stammt, kann ahd. sambaztac-Samstag nicht abgeleitet sein, weil dadurch die hd. Nasalierung nicht erklärt wird und weil ein kirchenl. Wort keine Verschiebung von t zu z haben dürfte. Da aslov. sáбота, magy. szombat,

rumän. sambata dem ahd. „sambaztac“ zunächst stehen, dürfte östlicher Ursprung anzunehmen sein.“ Torej ni naša sobota iz nemškega sambaztac, ampak nemška beseda je prišla od vzhodne strani. „Offenbar ist ein etwa im 5. Jh. bestehendes orientalisches ‚sambato‘ (pers. šamba) durch das Griechische ins Oberd. und Slav. gekommen“, pravi dalje Paul l. c. In na podlagi pers. šamba smemo tudi verjeti, da je bilo v grščini poleg *σάββατον* tudi *σάμπατον* v rabi, kar le govori za vztočni izvor nemškega „sambaztac“ in proti stari razlagi naše „sobote.“

Janko Bratina.

„Hrvatska Matica“ je izdala letos sledeče knjige: „Hrvatsko kolo“, kjer se vrste pesmi in povesti raznih pisateljev. Med njimi je tudi ena drama; proti koncu knjige je obširen popis slovenske književnosti. — Nadalje je predstavljeno v posebni knjigi več povesti H. P. Čehova. Izborni prevod je oskrbel Martin Lovrenčević. — Stjepan Radić očituje v knjigi „Savremena Evropa“ značaje evropskih držav in njihovih narodov — Avgust Harambašić je prevel veliko pesnitev Rusa N. A. Nekrasova „Komu je dobro v Rusiji?“ Evgenij Kumičić je napisal povest iz istrskega življenja „Jelkin bosiljak“. — Perkovac je napisal „Pripoviesti“ in „Iz bojnoga odsjeka“. Knjiga se pričinja s piščevim životopisom, ki ga je oskrbel dr. Ivan Zahara. — Vjenceslav Novak je spisal povest iz sedanje dobe pod naslovom „Zapreke“. — Več pozneje.

Srbsko vseučilišče v Belgradu. Novo srbsko vseučilišče je bilo slovesno otvorjeno dne 15. okt. t. l. ob prisotnosti zastopnikov raznih kulturnih zavodov. Vseučilišče je otvoril kralj Peter I. z nagovorom. Za njim je govoril učni minister, hkrati ministrski predsednik, Lj. Stojanović, potem pa rektor novega srbskega vseučilišča S. Lozanić, kateri je zahvalil vse, ki imajo zaslug za ustanovitev srbskega vseučilišča, ter popisoval razvoj srbskega narodnega šolstva.

Leta 1808., še za časa prve srbske ustaje, se je osnovala prva srbska visoka šola, ki pa je bila po bistvu srednja šola. Njen ustvaritelj je bil veliki Dositije Obradović in prvi profesor Ivan Jugović. Šele leta 1838. se je osnoval licej, čigar učenci so se vzgojevali v klasično patriotskem duhu ter se navduševali za vrline starih Rimljanov in naših boriteljev za svobodo. Posledica te vzgoje je bil omladinski pokret leta 1860. Ta licej je uspešno vršil svojo nalogo 25 let in je bil leta 1863. preosnovan v „Veliko školo“, ki je bila razdeljena v tri fakultete: v filozofsko, pravno in tehniško. Velika šola je imela glavno nalogo, da vzgoji v prvi vrsti dobre in poštene uradnike za državno službo, ni pa mnogo vplivala na duševno izobrazbo srbskega naroda. V tem času sta si stekla za veliko šolo